

2020/05/19 Javno objelodanjivanje podataka za 2019 godinu
Verzija 1.0.

Datum usvajanja:	19.05.2020.	
Važi od:		
Odobrio:	Menadžment komitet	
Vlasnik:	Odjeljenje računovodstva	
Primjena:	Svi zaposleni Banke	
Povjerljivost:	Javni dokument	

SADRŽAJ

UVOD.....	4
I. POSLOVNO IME I REGISTROVANO SJEDIŠTE BANKE	4
II. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI.....	5
III. STRATEGIJA I POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA.....	10
III.1. Upravljanje rizicima.....	10
III.1.1. Kreditni rizik	10
III.1.2. Operativni rizik	11
III. 1.3. Tržišni rizik	12
III.1.4. Rizik zemlje.....	12
III.1.5. Rizik likvidnosti	13
III.1.6. Rizik kamatne stope iz bankarske knjige (IRRBB)	13
III.1.7. Sistem upravljanja rizikom u banci.....	14
III.2. Ovlašćenja i odgovornosti u upravljanju rizicima	14
III.2.1. Odbor direktora	14
III.2.2. Menadžment komitet	15
III.3. Funkcija upravljanja rizicima.....	15
III.3.1. Sistem donošenja odluka	16
III.3.2. Monitoring i izvještavanje.....	16
III.3.3. Sistem informacione tehnologije.....	16
III.3.4. Planovi za vanredne situacije	17
III.3.5. Testiranje na stres	17
III.4. Sistem izvještavanja i mjerenja rizika	17
III.4.1. Kreditni rizik	17
III.4.2. Rizik likvidnosti	18
III.4.3. Tržišni rizik	19
III.4.4. Operativni rizik	19
III.4.5. Rizik zemlje.....	19
III.4.6. Rizik kamatne stope iz bankarske knjige (IRRBB)	19
III.5. Smanjenje rizika	20
III.5.1. Kreditni rizik	20
III.5.2. Rizik likvidnosti	20

III.5.3. Tržišni rizik	21
III.5.4. Operativni rizik	21
III.5.5. Rizik zemlje.....	21
III.5.6. Rizik kamatne stope iz bančine knjige	21
IV. SOPSTVENA SREDSTVA	22
V. POTREBNI KAPITAL I PROCJENA ADEKVATNOSTI KAPITALA.....	23
VI. KREDITNI RIZIK	24
VI.1. Definicija potraživanja u kašnjenju i nekvalitetne aktive (aktiva klasifikovana u kategoriju "C" ili niže)	24
VI.2. Pregled procesa umanjenja vrijednosti i metodologija izdvajanja rezervacija	25
VI.3. Procjena individualnog umanjenja vrijednosti	26
VI.4. Kolektivna (grupna) procjena umanjenja vrijednosti	26
VI.4.1. Klasifikacija i mjerenje	27
VI.4.2. Umanjenje vrijednosti	27
VI.5. Prikaz izloženosti po različitim kategorijama.....	28
VII. STANDARDIZOVANI PRISTUP ZA PONDERISANJE IZLOŽENOST	32
VIII. OPERATIVNI RIZIK.....	33
IX. TEKUĆA ULAGANJA U AKCIJE PRAVNIH LICA	34
X. IZLOŽENOST RIZIKU KAMATNE STOPE IZ BANČINE KNJIGE	35
XI. TEHNIKE UBLAŽAVANJA RIZIKA.....	35
XI.1. Politike i procedure za prihvatanje i upravljanje kolateralom	35
XI.2. Opis osnovne vrste kolaterala	36
XII. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA	36
XII.1. Prva primjena MSFI 16 – Lizing	36
XII.2. COVID – 19 uticaj	37
XIII. ZAVRŠNE ODREDBE	37

UVOD

- (1) U skladu sa Odlukom o javnom objavljivanju podataka od strane banaka (Službeni list Crne Gore, br. 002/12), Crnogorska komercijalna banka AD, Podgorica (u daljem tekstu: Banka) ovim putem objelodanjuje informacije koje se odnose na:
- a) Poslovno ime i registrovano sjedište banke;
 - b) Finansijske izvještaje;
 - c) Strategiju i politike za upravljanje rizicima;
 - d) Sopstvena sredstva;
 - e) Potrebni kapital i procjenu adekvatnosti kapitala;
 - f) Kreditni rizik
 - g) Standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti
 - h) Operativni rizik
 - i) Tekuća ulaganja u akcije pravnih lica
 - j) Izloženost riziku kamatne stope u knjizi banke.

Sve informacije prezentovane u ovom javnom objelodanjivanju odnose se na pojedinačne finansijske informacije Banke.

I. POSLOVNO IME I REGISTROVANO SJEDIŠTE BANKE

- (1) Crnogorska komercijalna banka AD Podgorica (u daljem tekstu: "Banka") je osnovana kao nezavisna Banka i registrovana je kod Privrednog suda u Podgorici 15. januara 1997.

OTP Bank Plc. Budimpešta ima 100% učešća u kapitalu Banke.

Banka je registrovana kao akcionarsko društvo. Registarski broj Banke u Centralnom registru Privrednog suda je 4-0001633/040. Banka je od Centralne banke Crne Gore, Rješenjem broj 0101-72/1-2002 od 18. februara 2002., dobila odobrenje za rad. Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 51 (Rješenje broj 02/3-47/2-01 od 12. jula 2001.).

- (2) Sjedište Banke je u Podgorici, Ulica Moskovska bb.
- (3) Na dan 31.12.2019., Banku čine centrala u Podgorici, 24 filijale i 5 šaltera na teritoriji Crne Gore.
- (4) Na dan 31.12.2019., Banka ima 457 zaposlenih radnika.
- (5) Na osnovu odluke Odbora Direkora i ugovora o prenosu udjela u OTP Debt Collection, doo Podgorica, Banka je postala vlasnik 100% kapitala u OTP Debt Collection, doo

Podgorica za naknadu od EUR 335 hiljada. Prenos je odrađen uz saglasnost Centralne Banke Crne Gore br. 0102-07700-2/2018 od 24.10.2018 godine. Banka je kao vlasnik OTP Debt Collection, doo Podgorica zvanično registrovana u Centralnom registru privrednih subjekata dana 17.decembra 2018 godine.

- (6) Banka je 16. Jula 2019 godine postala vlasnik 90,56% akcionarskog kapitala Societe Generale Montenegro AD Podgorica, crnogorske podružnice Societe Generale Grupe. 20. Decembra 2019 godine kupovinom preostalih 9,44% akcija manjinskih akcionara, Banka postaje vlasnik 100% akcija Podgoričke banke.
- (7) U junu 2019.godine, shodno Odluci Skupstine akcionara br.128/2019, akcionar je izvršio povećanje kapitala u iznosu EUR 45.000 hiljada koji se sastoji od 88.012 akcija nominalne vrijednosti 511,2919

II. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

- (1) Banka sastavlja finansijske iskaze (u daljem tekstu „finansijski izvještaji“) u skladu sa Zakonom o računovodstvu („Sl. list CG“, br. 52/16) koji podrazumijevaju primjenu Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja i odlukama Centralne banke Crne Gore koje regulišu finansijsko izvještavanje banaka.
- (2) Priloženi finansijski izvještaji su pripremljeni u skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka (Službeni list Crne Gore, br. 15/2012 , 18/2013 i 24/2018).
- (3) Banka, je u protekloj godini nastojala da zadrži vodeću poziciju u bankarskom sektoru Crne Gore, pružajući održiva rešenja i aktivnu podršku u segmentu poslovanja sa fizičkim licima, preduzetnicima i privredi. Banka se u isto vrijeme fokusirala na poboljšanje kvaliteta kreditnog portfolija sa ciljem minimiziranja troškova rizika, kao i na unapređenje IT sistema koji bi podržao planirane poslovne aktivnosti.
- (4) Na osnovu odluke Odbora Direktora i ugovora o prenosu udjela u OTP Debt Collection, doo Podgorica, Banka je postala vlasnik 100% kapitala u OTP Debt Collection, doo Podgorica za naknadu od EUR 335 hiljada. Prenos je odrađen uz saglasnost Centralne Banke Crne Gore br. 0102-07700-2/2018 od 24.10.2018 godine. Banka je kao vlasnik OTP Debt Collection, doo Podgorica zvanično registrovana u Centralnom registru privrednih subjekata dana 17.decembra 2018 godine.
- (5) Dana 16.jula 2019. godine na Montenegroberzi je izvršena transakcija od 87.602 akcija (90,55%) Societe Generale Montenegro banke. Kupac akcija je bila Banka, a prodavac Societe Generale SA Pariz. Na ovaj način Banka je postala većinski vlasnik akcija sada već Podgoričke banke. Planirano je da će se u decembru 2020, nakon skoro godinu dana pripremnih, organizacionih, razvojnih i poslovnih aktivnosti, CKB banka i Podgorička banka spojiti pod nazivom CKB banka, kako u pravnom, tako i u

informaciono- tehnološkom i poslovnom smislu. Proces integracije dvije banke rezultiraće stvaranjem najveće bankarske institucije na crnogorskom tržištu po veličini aktive, broju filijala, kreditnom i depozitnom portfoliju.

- (6) U 2019. godini Banka je ostvarila dobre rezultate i u segmentu poslovanja sa stanovništvom. U protekloj godini Banka je dobila tri velike prestižne međunarodne nagrade. Ugledni finansijski magazin Global Finance proglasio je Banku najboljom bankom u Crnoj Gori, a CKB privatno bankarstvo za najbolji servis privatnog bankarstva u Crnoj Gori. The Banker, ugledni finansijski časopis Financial Times medijske grupe proglasio je CKB za banku godine. Privredna komora Crne Gore proglasila je Banku najinovativnijom kompaniom u Crnoj Gori za 2019. godinu zahvaljujući CKB GO servisu.
- (7) Osnovne poslovne linije u segmentu kreditiranja stanovništva i dalje su gotovinski, stambeni i hipotekarni krediti. Osnovne poslovne linije u segmentu depozita stanovništva su tekući računi i klasična štednja. Za razliku od 2018. godine kada su uvedena dva nova proizvoda CKB kredit za automobile i kartičarski proizvod namijenjeni sektoru stanovništva CKB Visa Platinum debitna kartica Banka u 2019. godini banka nije razvijala nove proizvode već je radila na modifikaciji svih postojećih proizvoda i na taj način zadovoljila potrebe klijenata.
- (8) U 2019. godini nastavljena je poslovna saradnja sa velikim i srednjim pravnim licima. Akcenat je stavljen na poboljšanje kvaliteta i razvoj proizvoda kroz adekvatnu selekciju bonitetnih klijenata, sa odgovarajućim sredstvima obezbjeđenja. Osnovne poslovne linije u segmentu kreditiranja pravnih lica i dalje su investicioni krediti i krediti za obrtna sredstva, dok su u segmentu depozita pravnih lica i dalje dominantni tekući računi i klasična štednja. U segmentu poslovanja sa mikro i malim pravnim licima, Banka je nastavila saradnju sa Evropskim Investicionim Fondom (EIF), i na taj način proširila ponudu kredita koju nudi ovim preduzećima.
- (9) Klijenti banke od januara 2019. godine mogu da koriste bankomate opcijom uplate gotovine u Delti, poslovnica banke u Budvi, Herceg Novom i Moskovskoj. Cilj Banke je da što više digitalizuje svoje klijente i smanji broj transakcija koje se obavljaju na šalteru. Našim klijentima je uvijek na raspolaganju veliki broj alternativnih servisa, kao što su CKB GO servis internet i mobilnog bankarstva, najveća mreža CKB bankomata, najraznovrsnija ponuda debitnih i kreditnih kartica, kao i najveća mreža POS terminala.
- (10) U drugoj polovini godine Banka je razvila online platformu/lending page preko koje klijenti mogu da apliciraju za keš kredit bez odlaska u banku čime se dodatno radi na digitalnoj transformaciji klijenata. Tokom poslednjeg kvartala Banka je omogućila besplatnu 3D Secure funkcionalnost za sve platne kartice kako bi svojim klijentima pružila maksimalnu sigurnost i potpun ugođaj putem internet kupovine. Za klijente to znači da je svaka trgovina na internetu svim CKB karticama dodatno osigurana u skladu sa Mastercard i VISA sigurnosnim zahtjevima.

- (11) U toku 2019. godine nastavljena je uspješna saradnja sa Vladom Crne Gore i drugim korisnicima budžeta
- (12) Banka je i tokom 2019 bila fokusirana na pružanje podrške svim segmentima društveno odgovornog poslovanja: zdravstvu, obrazovanju, kulturi, lokalnim zajednicama, društvenim aktivnostima i sportu. Nastavljeni su projekti podrške u oblasti kulture, obrazovanja, sporta, zdravstva, zaštite životne sredine, kao i brojne projekti koji doprinose očuvanju tradicije i kulture na nivou lokalne zajednice. Banka je pružila podršku zdravstvenom sistemu kupovinom nove opreme i na taj način omogućila bolje uslove za zdravstvene ustanove i primaocce njihovih usluga. Potvrdu značaja našeg društvenog angažovanja donijela su nam i priznanja u ovoj oblasti. Posebno izdvajamo saradnju sa Zavodom za transfuziju krvi Crne Gore, u kojoj su zaposleni Banke organizovali akciju dobrovoljnog davalatstva krvi, kao i nedelju štednje za svu djecu rođenu u nedjelji štednje. U nedelji štednje tj. u periodu od 31. oktobra do 6. novembra Centralna Banka Crne Gore je donirala dodatnih EUR 200, dok je Banka donirala EUR 200.
- (13) U saradnji sa kartičarskim brendom Mastercard, Banka je organizovala dvije nagradne igre: „Započni dan kao šampion. Započni nešto neprocjenjivo. Osvoji Roland Garros 2019®” u periodu od 26.03.2019. do 15.05.2019. godine i ”Započni putovanje iz bajke. Započni nešto neprocjenjivo” u periodu od 20. septembra 2019. do 17.novembra 2019. godine promovišući beskontaktna plaćanja.

BILANS USPJEHA

Za period od 1. januara do 31. decembra 2019.

u hiljadama EUR

Red .br.	Opis	Vrijednost
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	25.530
2.	Prihodi od kamata na obezvrijeđene plasmane	632
3.	Rashodi od kamata i slični rashodi	158
I.	Neto prihodi od kamata (1+2 - 3)	26.004
4.	Prihodi od naknada i provizija	18.361
5.	Rashodi od naknada i provizija	10.039
II.	Neto prihodi od naknada i provizija (4-5)	8.322
6.	Neto dobitak / gubitak usled prestanka priznavanja finansijske instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-
7.	Neto dobitak/gubitak po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja	-
8.	Neto dobitak/gubitak od finansijskih instrumenata iskazanih po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, a koji se ne drže radi trgovanja	-
9.	Promjena fer vrijednosti u računovodstvu zaštite od rizika(hedžing)	-
10.	Neto gubici/dobici od kursnih razlika	886
11.	Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine	22
12.	Ostali prihodi	3.001
13.	Troškovi zaposlenih	18.851
14.	Troškovi amortizacije	3.240
15.	Opšti i administrativni troškovi	8.973
16.	Neto dobitci/gubici po osnovu modifikacije i reklasifikacije finansijskih instrumenata	-
17.	Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha	426
18.	Troškovi rezervisanja	319
19.	Ostali rashodi	1.876
III.	Neto prihodi/rashodi prije vanrednih stavki (I+II+6+7+8+9+10+11+12-13-14-15-16-17-18-19)	5.402
20.	Porez na dobit	457
IV.	Neto Profit / Gubitak (III - 20)	4.945

BILANS STANJA
Na dan 31. decembra 2019.

u hiljadama EUR

Red.br	Opis	Vrijednos t
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	160.024
2.	Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	596.100
2.a.	Kredit i potraživanja od banaka	37.934
2.b.	Kredit i potraživanja od klijenata	477.300
2.c.	Hartije od vrijednosti	79.566
2.d.	Ostala finansijska sredstva	1.300
3.	Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	520
3.a.	Kredit i potraživanja od banaka	-
3.b.	Kredit i potraživanja od klijenata	-
3.c.	Hartije od vrijednosti	520
3.d.	Ostala finansijska sredstva	-
4.	Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika	-
5.	Promjene u fer vrijednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	-
6.	Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	41.810
7.	Investicione nekretnine	-
8.	Nekretnine, postrojenja i oprema	11.540
9.	Nematerijalna sredstva	3.616
10.	Tekuća poreska sredstva	11
11.	Odložena poreska sredstva	603
12.	Stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	-
13.	Ostala sredstva	2.344
14.	Ukupna Sredstva:	816.568
	Obaveze:	
15.	Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	555.436
15.a.	Depoziti banaka i centralnih banaka	838
15.b.	Depoziti klijenata	609.083
15.c.	Kredit banaka i centralnih banaka	-
15.d.	Kredit klijenata koji nijesu banke	13.913
15.e.	Hartije od vrijednosti	-
15.f.	Ostale finansijske obaveze	-
16.	Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	-
17.	Promjene fer vrijednosti stavki koje su predmet zastite od rizika	-
18.	Rezerve	4.441
19.	Obaveze po osnovu sredstava namijenjenih prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	-
20.	Tekuće poreske obaveze	1.665
21.	Odložene poreske obaveze	238
22.	Ostale obaveze	18.702
23.	Ukupne Obaveze:	648.880
	Kapital:	
24.	Akcijski kapital	181.876
25.	Emisione premije	-
26.	Neraspoređena dobit	(36.961)
27.	Dobit/gubitak tekuće godine	4.945
28.	Ostale rezerve	17.828
29.	Interesi bez kontrolnog uticaja u kapitalu	-
30.	Ukupan Kapital: (24. do 29.)	167.688
31.	Ukupni Kapital i Obaveze: (23. + 30.)	816.568

Finansijski izvještaji sa mišljenjem nezavisnog revizora dostavljeni su Centralnoj banci Crne Gore u skladu sa zakonskim propisima.

III. STRATEGIJA I POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA

- (1) Strateško opredjeljenje Banke je da se usredsredi na svoju osnovnu djelatnost, tj. kreditiranje stanovništva i privrede. Te aktivnosti mogu se podijeliti u tri glavna poslovna segmenta koje Banka planira da održava i razvija: poslovanje sa stanovništvom (retail), mikro i malim preduzećima (MSE), velikim i srednjim pravnim licima i državnim institucijama (LME). Zbog svog strateškog usmjerenja na ključne komercijalne bankarske aktivnosti i nedovoljno razvijenog tržišta kapitala i finansijskog tržišta u Crnoj Gori, Banka ne planira da u značajnoj mjeri učestvuje u investicionom bankarstvu i trgovini finansijskom aktivom u cilju ostvarivanja profita.
- (2) Na temelju poslovne strategije, Strategija upravljanja rizicima opisuje vrstu, izvor, veličinu i toleranciju na rizik uzimajući u obzir kapacitet Banke da podnese rizik. Kapacitet za preuzimanje rizika predstavlja sposobnost da se apsorbuju gubici koji proizilaze iz rizika kojima je Banka izložena u svom svakodnevnom poslovanju, bez neposredne opasnosti po opstanak Banke. Kapacitet za preuzimanje rizika predstavlja ukupan iznos regulatornog kapitala koji je na raspolaganju za pokriće svih gubitaka, dok nivo tolerancije na rizik određuje iznos kapitala koji Banka planira da izdvoji za pokrivanje osnovnih tipova rizika s kojima se suočava.
- (3) Definisani nivo tolerancije na rizik prevodi se u limite tolerancije na rizik navedene u odgovarajućim procedurama upravljanja rizikom za glavne vrste rizika. Definisani kapacitet za preuzimanje rizika i nivo tolerancije na rizik se revidira na godišnjem nivou.

III.1. Upravljanje rizicima

III.1.1. Kreditni rizik

- (1) Kreditni rizik se definiše kao rizik od gubitka zbog nemogućnosti ili nespremnosti klijenta da u cjelosti i na vrijeme ispunjava svoje obaveze prema banci.
- (2) Cilj upravljanja kreditnim rizikom je da se maksimizira stopa povraćaja Banke, na način da se izloženost kreditnom riziku održava u okviru prihvatljivih parametara. Banka ima uspostavljen sistem za upravljanje kreditnim rizikom svojstvenim za portfolio, kao i rizikom pojedinačnih kredita i transakcija. Efektivno upravljanje kreditnim rizikom je ključna komponenta sveobuhvatnog pristupa upravljanju rizicima i od suštinskog značaja za uspješno bankarsko poslovanje.

(3) Upravljanje kreditnim rizikom u Banci strateški uključuje sledeća područja i funkcije:

- a) Uspostavljanje odgovarajućeg okvira za upravljanje kreditnim rizikom;
- b) Uspostavljanje adekvatnog procesa odobravanja kredita;
- c) Održavanje odgovarajuće kreditne administracije, sistema rejtinga i praćenja;
- d) Obezbeđivanje adekvatnih kontrola kreditnog rizika.

(4) Osnovni ciljevi upravljanja kreditnim rizikom su da:

- a) Održi ravnotežu između zarade i rizika;
- b) Potencijalni gubici uvijek budu srazmjerni kapacitetu za preuzimanje rizika OTP Grupe kojoj CKB pripada;
- c) Banka razvija i primjenjuje proces upravljanja rizikom koji joj omogućava da bude u skladu sa Bazelskim konvencijama i lokalnim propisima;
- d) Banka prilagodi svoju spremnost za preuzimanje rizika kao i toleranciju na rizik, promjenama u ekonomskom okruženju.

(5) Strateški cilj upravljanja kreditnim rizikom u naredne 3 godine je da se razviju dodatni kapaciteti za procjenu rizika koji bi omogućili efikasniji plasman kredita a u isto vrijeme održali rizični profil Banke u predefinisanim granicama. U skladu sa tim ciljem dodatno će se razvijati sposobnost sistema upravljanja kreditnim rizikom da podrži rast kreditne aktivnosti uz adekvatno praćenje kvaliteta portfolija kako bi se preduprijedili značajniji gubici usled pojačane kreditne aktivnosti. U narednom periodu, Banka će raditi na povećanju kvaliteta svojih baza podataka o klijentima kao i sredstvima obezbeđenja kreditnog portfolija kako bi se stvorili preduslovi za primjenu naprednih analitičkih metoda za procjenu rizika.

III.1.2. Operativni rizik

(1) Strateški cilj upravljanja operativnim rizikom u Banci je da se razvije i implementira efikasan sistem upravljanja operativnim rizikom i podigne svijest zaposlenih o ovoj vrsti rizika. U tu svrhu, operativni rizici se moraju identifikovati i ublažiti u skladu sa načelom da troškovi ublažavanja ne prevaziđu potencijalne gubitke izazvane rizičnim događajima. Pored toga, Banka će pripremiti adekvatan odgovor na potencijalne krizne situacije koje bi mogle predstavljati opasnost za kontinuitet poslovanja Banke tako što će pripremiti odgovarajući Okvir za održavanje kontinuiteta poslovanja (BCP).

(2) Banka nastoji da minimizira rizike koji proizilaze iz neadekvatnog funkcionisanja internih sistema, procesa, ljudske greške i spoljnih štetnih uticaja, razvojem odgovarajućeg kontrolnog okruženja i uvođenjem kulture upravljanja operativnim rizicima u organizaciji. Ostale operativne rizike treba uzeti u obzir kod odlučivanja o cijenama ili ih treba pokriti osiguranjem.

- (3) Operativnim rizikom se upravlja decentralizovano tako da su organizacione jedinice kod kojih postoji operativni rizik odgovorne za upravljanje istim u saradnji sa Odjeljenjem za upravljanje rizikom, analizu i regulativu (RMARD) koje je zaduženo da pruža podršku kod identifikacije, mjerenja, ublažavanja i praćenja rizika, i da obezbijedi metodologiju koja pomaže izvršiocima da blagovremeno i sistematski upravljaju rizikom.

III. 1.3. Tržišni rizik

- (1) Svrha sistema upravljanja tržišnim rizikom u banci je da se minimizira rizik koji proizilazi iz deviznih transakcija i rizika poravnanja i druge ugovorne strane.
- (2) Jedno od glavnih načela upravljanja tržišnim rizikom je razdvajanje preuzimanja rizika od praćenja rizika i funkcija kontrole, uključujući uvođenje adekvatnih internih kontrola i njihovo kontinuirano unapređivanje.
- (3) U kontekstu upravljanja tržišnim rizikom, Banka ima za cilj da postigne uravnoteženu deviznu poziciju. Otvorene pozicije su dozvoljene samo za svrhe servisiranja naloga klijenta i uvijek se drže u granicama koje utvrdi matična Banka (OTP grupa) i u skladu sa propisima CBCG. Držanje otvorenih deviznih pozicija, da bi se ostvarila dobit iz određene dinamike deviznih kurseva se neće praktikovati.
- (4) Rizik poravnanja u najvećoj mjeri proizilazi iz transakcija upravljanja sredstvima, prije svega po osnovu korespondentskih računa kao i plasmana sredstava drugim bankama. U te svrhe, Banka posluje samo sa finansijskim institucijama visokog rejtinga i reputacije u zemljama gdje OTP grupa ima svoje prisustvo ili u zemljama visokog rejtinga sa stanovišta rizika zemlje.
- (5) Rizik druge ugovorne strane i rizik poravnanja treba svesti na minimum zaključivanjem ugovora isključivo sa najbonitetnijim stranama i samo u mjeri neophodnoj da se da podrška osnovnoj djelatnosti i potrebama likvidnosti. Strogo će se poštovati limiti pozicija na nivou OTP Grupe i limiti utvrđeni propisima Centralne Banke Crne Gore.

III.1.4. Rizik zemlje

- (1) Strateški ciljevi upravljanja rizikom zemlje definisani su u okviru planova aktivnosti osnovne djelatnosti Banke, kao i u okviru upravljanja likvidnošću koje se sprovodi centralizovano u centrali OTP grupe u Mađarskoj. U tom cilju, Banka će prihvatiti samo nizak nivo izloženosti riziku zemlje potreban za nesmetani razvoj ključnih komercijalnih aktivnosti Banke.
- (2) Da bi se minimizirao nivo rizika zemlje, Banka je razvila metodologiju rejtinga i određivanja limita za izloženost riziku zemlje. Rejting i određivanje limita se vrši na nivou grupe od strane OTP Mađarska kako bi se smanjio nivo rizika u slučaju da je veći od nivoa potrebnog za obavljanje ključnih djelatnosti banke.

III.1.5. Rizik likvidnosti

- (1) Glavni cilj strategije upravljanja rizikom likvidnosti je da se uspostavi sistem praćenja likvidnosti Banke, kao i kvaliteta, sastava, dospjeća, varijabilnost depozita i izvora sredstava, i na osnovu toga, ostvari stabilno i sigurno poslovanje Banke.
- (2) Upravljanje rizikom likvidnosti ima za cilj da obezbijedi da je operativna likvidnost Banke u svakom trenutku na nivou koji omogućava ispunjenje dospjelih obaveza koje proističu iz osnovnih aktivnosti Banke kao i da omogući absorpciju nepredviđenih šokova.
- (3) Banka utvrđuje željeni nivo likvidnosti na bazi analize istorijskog kretanja povlačenja depozita, plasmana i nepredviđenih odliva.
- (4) U svrhe upravljanja rizikom likvidnosti, Banka koristi analize usklađenosti dospjeća kao i pokazatelje likvidnosti koje propisuje CBCG.

III.1.6. Rizik kamatne stope iz bankarske knjige (IRRBB)

- (1) Banka nastoji da umani rizik kamatne stope iz bankarske knjige. U tom smislu, Banka neće namjerno zauzimati pozicije da bi ostvarila profit od određenog kretanja kamatnih stopa.
- (2) Kamatni rizik iz bankarske knjige nastaje zbog:
 - a) Promjene u cijenama, ili neusklađenosti dospjeća aktive i obaveza (rizik promjene cijena);
 - b) Promjene u referentnim kamatnim stopama za aktivu i obaveze;
 - c) Promjene u samom obliku krive prinosa (rizik krive prinosa);
 - d) Realizacija finansijske opcije koja implicitno postoji u kreditnim aranžmanima koje Banka ima sa klijentima (rizik opcije).
- (3) Obzirom na složenost aktivnosti, Banka je identifikovala rizik promjene cijena kao glavni izvor rizika kamatne stope, dok je uticaj drugih izvora neznatan. Za mjerenje rizika kamatne stope, Banka koristi izvještaje o „gapu dospjeća”, kao i modele trajanja (Duration). Da bi se procijenio potencijalni uticaj upravljanja rizikom kamatne stope na njeno poslovanje, Banka razmatra uticaj na njen prihod (perspektiva prihoda) i ekonomsku vrijednost kapitala (perspektiva prihoda).

III.1.7. Sistem upravljanja rizikom u banci

- (1) Obzirom na opseg i složenost poslovanja, Banka je razvila i kontinuirano radi na održavanju i unapređenju efikasnog sistema za upravljanje rizicima koji je u stanju da odgovori na potrebe promjenljivog poslovnog okruženja. Stoga, Banka kontinuirano upravlja svim relevantnim rizicima u skladu sa Zakonom i propisima Centralne Banke Crne Gore, uzimanjući u obzir standarde upravljanja rizicima koji se primjenjuju na nivou OTP grupe.
- (2) Sistem upravljanja rizicima se sastoji od sledećih elemenata:
 - a) odgovarajuće strategije za upravljanje rizicima;
 - b) usvojenih politika i postupaka za upravljanje rizicima;
 - c) jasno definisanih ovlašćenja i odgovornosti za upravljanje rizicima;
 - d) efikasnog i sigurnog IT sistema;
 - e) planova za nepredviđene situacije;
 - f) testiranja otpornosti na stres.

III.2. Ovlašćenja i odgovornosti u upravljanju rizicima

III.2.1. Odbor direktora

- (1) Odbor direktora je nadležan da definiše prihvatljivi nivo preuzimanja rizika i utvrdi toleranciju na rizike na nivou koji odgovara poslovanju i strateškim ciljevima Banke. U tom cilju Odbor direktora odobrava i periodično revidira Strategiju upravljanja rizicima Banke, i druge relevantne politike i propise o upravljanju rizicima. Strategija upravljanja rizicima Banke ima ključnu ulogu u sistemu upravljanja rizicima i vršenju kontrole u sprovođenju principa i procedura na visokom novou. Odbor je takođe nadležan za proces procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP).
- (2) Rad Odbora direktora bio je usmjeren na ispunjenje obaveza definisanih zakonskom regulativom i podzakonskim aktima, kao i Statutom i drugim opštim aktima Banke. Odbor direktora Banke je redovno razmatrao sva pitanja od značaja za rad Banke, uključujući mjesečne izvještaje o finansijskim rezultatima, kreditnom i tržišnom riziku, riziku likvidnosti i operativnom riziku, funkcionisanju sistema interne kontrole, izloženostima koje premašuju 10% sopstvenog kapitala i donosio odluke iz svog djelokruga rada.

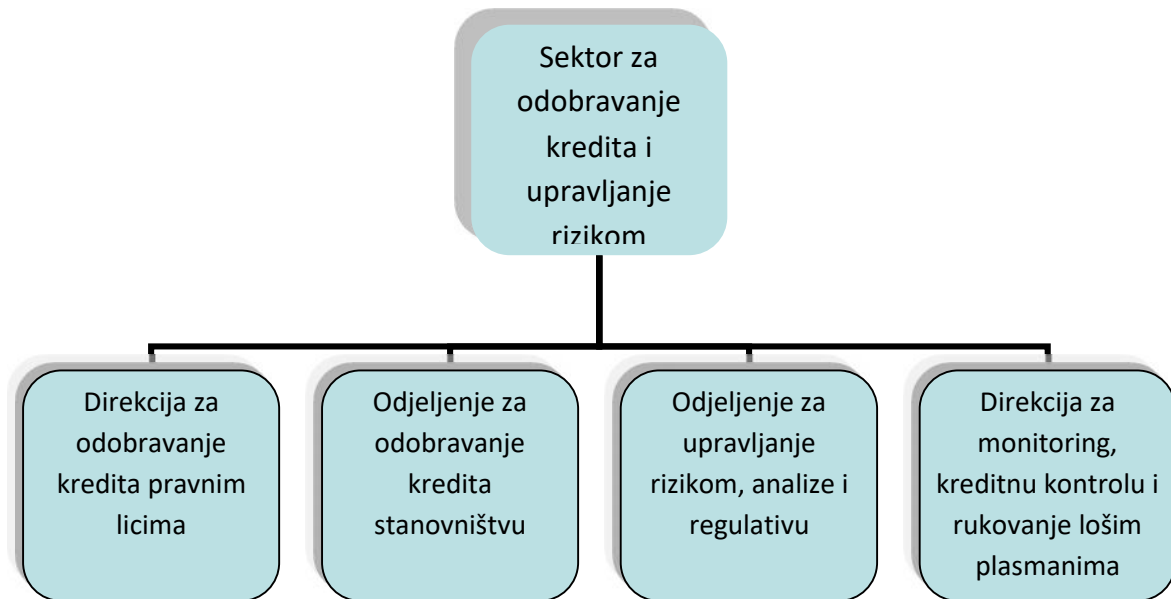
III.2.2. Menadžment komitet

- (1) Menadžment komitet Banke je nadležan da sprovodi Strategiju upravljanja rizikom, politike i procedure koje odobrava Odbor direktora, uključujući i uspostavljanje kulture opreznog preuzimanja rizika u organizaciji.
- (2) Menadžment komitet je nadležan da uspostavi zdrave poslovne prakse i strateško planiranje. Poslovni planovi koje je rukovodstvo usvojilo uzimaju u obzir sve relevantne rizike. Od izuzetne važnosti je da u obavljanju svoje upravljačke i nadzorne funkcije upravno tijelo ima kolektivno razumijevanje prirode poslovanja i pratećih rizika. Više rukovodstvo ima presudnu ulogu u razvoju kulture konzervativnog preuzimanja rizika u svim aktivnostima Banke. Rukovodstvo mora da obezbijedi da se ta kultura širi u svim organizacionim jedinicama Banke i poslovnim linijama. Rukovodstvo vodi računa o tome da Banka ima utvrđene limite za kreditni rizik, tržišni rizik, rizik likvidnosti i druge rizike u skladu sa njenim prihvatljivim nivoom rizika i tolerancijom na rizik, čak i u stresnom ekonomskom okruženju. Rukovodstvo vodi računa da dodjela sredstava za funkciju upravljanja rizicima bude dovoljna u iznosu i kvalitetu koji će mu omogućiti da ispuni svoju misiju. Nadležnost Menadžment komiteta uključuje implementaciju ICAAP u banci.

III.3. Funkcija upravljanja rizicima

- (1) Jedan od preduslova za stvaranje kulture rizika je uspostavljanje sveobuhvatne i nezavisne funkcije upravljanja rizicima u cijeloj organizaciji pod direktnom nadležnošću Izvršnog direktora zaduženog za Sektor za odobravanje kredita i upravljanja rizikom, Izvršnog direktora za rizik (CRO). CRO treba da ima dovoljnu nezavisnost i autoritet koji mu omogućavaju da ospori i stavi veto na proces donošenja odluka u Banci kako bi obezbijedio uspostavljanje prihvatljivog nivoa rizika. CRO igra ključnu ulogu u identifikovanju, mjerenju i ocjenjivanju sveukupnih rizika s kojima se Banka suočava. Njegove dužnosti uključuju razradu strategije i politike upravljanja rizicima i prijedloga za kreiranje odgovarajućeg sistema upravljanja rizicima, nadziranje i odobravanje sistema internog rejtinga i modela za procjenu rizika, i analiziranje i odobravanje rizika za nove proizvode. CRO može ostvarivati pravo veta, ali bi trebao biti nezavisan od funkcija odlučivanja.

Slika 1 Organizaciona struktura i funkcija upravljanja rizicima

III.3.1. Sistem donošenja odluka

- (1) Banka je uspostavila efikasan sistem donošenja odluka koji je u skladu sa organizacionom strukturom, veličinom i složenošću poslovanja Banke. Proces donošenja odluka u domenu upravljanja rizicima moraju vršiti kompetentni i iskusni kadrovi unutar organizacionih djelova koji su formirani od strane Odbora direktora za svrhe pružanja podrške aktivnostima upravljanja rizicima.

III.3.2. Monitoring i izvještavanje

- (1) Banka ima uspostavljen sistem za praćenje i kontrolu svih rizika kojima je izložena. Sistem se sastoji od utvrđivanja limita rizika izloženosti i adekvatnih mehanizama za praćenje i izvještavanje o prekoračenju utvrđenih limita. U tom smislu, analiza i praćenje rizika predstavlja osnovu funkciju u procesu upravljanja rizicima.

III.3.3. Sistem informacione tehnologije

- (1) Banka je uspostavila i održava pouzdan informacioni sistem koji omogućava adekvatno prikupljanje i obradu podataka, čije se osnovne funkcije sastoje u sljedećem:

- a) Mjerenje i praćenje rizika izloženosti na dnevnoj osnovi i u drugim utvrđenim vremenskim intervalima;
 - b) Praćenje prekoračenja limita rizika izloženosti;
 - c) Izvještavanje nadležnih organa odlučivanja i drugih strana uključenih u proces upravljanja rizikom.
- (2) Sistem informacione tehnologije treba da obezbijedi pouzdanu infrastrukturu za identifikaciju, mjerenje i praćenje svih relevantnih rizika u svim segmentima bankarskog poslovanja.

III.3.4. Planovi za vanredne situacije

- (1) Banka je razvila sveobuhvatan sistem planiranja kontinuiteta poslovanja (BCP) usmjeren na identifikaciju ključnih procesa za poslovanje Banke, kao i očuvanje njihovog kontinuiteta u slučaju krizne situacije.
- (2) Planovi za vanredne situacije definišu neophodne resurse i alternativne postupke kako bi se u vrijeme krize očuvao kontinuitet važnih procesa. Ti planovi se moraju unaprijediti i redovno revidirati - barem jednom godišnje. Svi zaposleni koji su uključeni u ovaj proces moraju biti adekvatno obučeni za implementaciju planova za vanredne situacije i njihova znanja i vještine treba redovno testirati.

III.3.5. Testiranje na stres

- (1) Banka redovno vrši testiranje na stres kojim testira osjetljivost na pojedine vrste rizika i svezkupnu osjetljivost Banke. Stres scenario uključuje pretpostavke o ekstremnim promjenama na tržištu i druge faktore koji mogu imati bitan uticaj na poslovanje Banke.
- (2) Obzirom da su kreditni i rizik likvidnosti najvažnije vrste rizika s kojima se Banka suočava, okvir testiranja otpornosti na te rizike treba osmisliti tako da se posebna pažnja usmjeri na analizu sposobnosti Banke da apsorbuje šokove koji proizlaze iz stres scenarija i očuva finansijsko zdravlje.

III.4. Sistem izvještavanja i mjerenja rizika

III.4.1. Kreditni rizik

- (1) Mjerenje i procjena kreditnog rizika se istovremeno vrši na nivou dužnika kao i na nivo cjelokupnog portfolija.

- (2) Na nivou dužnika utvrđuje se potencijalna rizičnost klijenta na osnovu skupa karakteristika rizika. Za građane, te karakteristike obuhvataju socio-demografske i bihevioralne karakteristike, dok se za korporativne klijente i SME klijente kreditna sposobnost i potencijalni kreditni rizik utvrđuju na osnovu skupa parametara finansijskog rizika (koji se odnose na finansijsko stanje klijenta), kao i poslovnog rizika i rizika privredne grane. Značaj pojedine karakteristike rizika za svrhe predviđanja budućeg rizika klijenta se utvrđuje na osnovu analize istorijskih podataka koje Banka posjeduje o svojim klijentima. Sumiranje svih karakteristika rizika ponderisanih vjerovatnoćom njihovog nastanka, daje opštu mjeru rizika za pojedinog dužnika.
- (3) Banka istovremeno vrši i mjerenje kreditnog rizika na nivou cjelokupnog portfolija. Banka kontinuirano vrši procjenu svog kreditnog portfolija u smislu promjena u kvalitetu, sastavu i nivou rezervisanja, i identifikuje uzroke takvih promjena ili mogućeg neispunjenja ciljnih rezultata. Analiza rizika na nivou portfolija, analiza pod-segmenata portfolija, kontinuirano testiranje efikasnosti procesa i primjene limita utvrđenih na osnovu rizika dobijaju sve veći značaj za kreditnu aktivnost Banke. U sve većoj mjeri se rezultati različitih statističkih analiza i modela uključuju u biznis prijedloge, odobrenja i odluke. Pri tome se pristup utvrđivanju cijena zasnovan na riziku konstantno razvija i unapređuje.
- (4) Implementacijom aktivnosti monitoringa se ostvaruje ravnoteža između poslovnih ciljeva i opreznog upravljanja rizikom. Kod monitoringa se uzima u obzir vrsta klijenta, priroda proizvoda (individualni/kolektivni), a monitoring se vrši čak i za ona preuzimanja rizika koja se kvalifikuju kao rizici niskog nivoa (na osnovu iznosa preuzetog rizika, nivoa ili vrste pokrivenosti ili iz bilo kojeg drugog razloga). Aktivnost monitoringa je sastavni dio ukupnog procesa kreditiranja i vrši se od samog početka preuzimanja rizika pa do kraja istog.
- (5) Rukovodstvu se, na mjesečnom i kvartalnom nivou, dostavljaju sveobuhvatni izvještaji o kreditnom riziku sa posebnim osvrtom na koncentraciju rizika, sektorske i regionalne izloženosti i poslove s povećanim rizikom.

III.4.2. Rizik likvidnosti

- (1) Banka mjeri rizik likvidnosti na osnovu projekcija neto gotovinskih tokova, izračunavanjem koeficijenta likvidnosti i korišćenjem izvještaja o gapu likvidnosti na dnevnoj, dekadnoj i kvartalnoj osnovi. Neto gotovinski tokovi se izračunavaju kao razlika između priliva i odliva novca za određeni vremenski period. Prilikom utvrđivanja novčanih priliva i odliva, Banka koristi skup pretpostavki kao što je definisano u odluci CBCG o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama. Koeficijent likvidnosti predstavlja koeficijent između kratkoročne aktive i kratkoročnih obaveza kao što je definisano Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama.

III.4.3. Tržišni rizik

- (1) Banka mjeri nivo deviznog rizika izračunavanjem neto otvorene pozicije za sve valute pojedinačno, i na kumulativnoj osnovi za cjelokupan devizni portfolio Banke, uzimajući u obzir redovna i ekstremna kretanja valutnih kurseva. Neto otvorena pozicija se izračunava kao razlika između dugih i kratkih deviznih pozicija. Duga devizna pozicija se definiše kao zbir svih deviznih sredstava i pozitivnih deviznih vanbilansnih pozicija, dok kratka devizna pozicija predstavlja zbir svih deviznih obaveza i negativnih vanbilansnih pozicija.
- (2) Rukovodstvo se redovno obavještava o nivou deviznih sredstava kroz izvještaj o deviznom riziku koji sadrži pregled dugih, kratkih i otvorenih pozicija u stranoj valuti zajedno sa limitima izloženosti koje je odredila Centralna Banka Crne Gore i minimalnih zahtijeva kapitala za devizni rizik.

III.4.4. Operativni rizik

- (1) Banka mjeri operativni rizik analizom prikupljenih podataka o gubitku po osnovu operativnog rizika. Banka je uvela sistem za samoprocjenu operativnog rizika (RCSA) kojim se mjeri uticaj operativnog rizika u odnosu na vjerovatnoću njegove pojave, da bi se bolje napravila procijena potencijalnog operativnog rizika. Izvještaj o gubicima uslijed operativnog rizika se prezentiraju rukovodstvu na redovnoj osnovi.

III.4.5. Rizik zemlje

- (1) Za mjerenje rizika zemlje Banka je razvila internu metodologiju za rejting zemlje, kao što je navedeno u Proceduri za upravljanje rizikom zemlje. Metodologija dodjeljuje ocjenu od 1 do 7 svakoj izloženosti riziku zemlje na osnovu različitih ocjena rizika zemlje dobijenih od relevantnih međunarodnih izvora. Na osnovu informacija dobijenih iz tih izvora, Banka izračunava rejting zemlje.

III.4.6. Rizik kamatne stope iz bankarske knjige (IRRBB)

- (1) Rizik kamatne stope iz bankarske knjige predstavlja rizik nastajanja gubitka u poslovanju Banke usled promjene kamatne stope na bilansne i vanbilansne stavke koje nisu namijenjene trgovini. Za kvantifikaciju rizika kamatne stope iz bankarske knjige Banka koristi izvještaj o promjenama u cijenama - neusklađenosti dospjeća aktive i obaveza. Uticaj paralelne promjene krive prinosa od +/- 200 baznih poena (šok standardne stope) se procjenjuje na neto prihode od kamate (NII) za period od jedne godine: 1-30 dana, 31-90 dana, 91-180 dana i 181-365 dana.

III.5. Smanjenje rizika

III.5.1. Kreditni rizik

- (1) Kreditni rizik u Banci se kontroliše i umanjuje na nivou portfolija i dužnika tako što se poštuje konzervativan pristup i ograničenja u pogledu kreditnih rizika utvrđena kako bi se ostvarili strateški ciljevi upravljanja rizikom koji su definisani u Strategiji upravljanja rizicima Banke.
- (2) Osim limita izloženosti koje je Centralna banka Crne Gore definisala u svojim zakonskim i podzakonskim aktima, Banka je postavila svoje interne limite kreditnog rizika na nivou portfolija i nivou dužnika. Limiti kreditnog rizika na nivou dužnika su utvrđeni kao sljedeći parametri:
 - a) Limiti koji postoje u preliminarnoj selekciji klijenata u sklopu procesa odobravanja kredita;
 - b) Minimalni kreditni rejting za različite grupe klijenata u procesu odobravanja kredita;
 - c) Minimalni iznos sredstava obezbjeđenja i pravila koja se odnose na vrjednovanje sredstava obezbjeđenja.

Na nivou portfolija, kreditni rizik se kontroliše i umanjuje sistematično u različitim segmentima portfolija. Različiti limiti, izraženi u nekoliko parametara kreditnog rizika, utvrđeni su za svaki segment portfolija u cilju usaglašavanja sa Strategijom upravljanja rizicima Banke. Sljedeći parametri rizika se koriste za postavljanje adekvatnih limita rizika uzimajući u obzir poželjni trošak rizika (risk cost), stope nekvalitetne aktive i koeficijente pokrivenosti koji su definisani u Strategiji upravljanja rizicima:

- a) Stopa kašnjenja (90+ dana kašnjenja ili DPD/ukupni portfolio);
- b) Stopa troška rizika;
- c) Stopa odobravanja;
- d) Stopa odbijanja;
- e) Udio odobrenih izuzetaka;
- f) Portfolio u riziku;
- g) Procenat restrukturiranih kredita (CPP);
- h) Udio kredita sa preostalim dospeljem preko 7 godina.

III.5.2. Rizik likvidnosti

- (1) U cilju kontrole i umanjenja rizika likvidnosti, Banka poštuje striktne limite likvidnosti koji su utvrđeni u relevantnim podzakonskim propisima Centralne banke Crne Gore.

III.5.3. Tržišni rizik

- (1) U cilju kontrole i umanjenja tržišnog rizika u poslovima iz oblasti likvidnosti i komercijalnog bankarstva, Banka poštuje striktne limite devizne pozicije koji su definisani relevantnim podzakonskim propisima Centralne Banke Crne Gore. Stoga, Banka ne učestvuje u predviđanjima u vezi sa deviznim trendovima koji za cilj imaju ostvarivanje profita od tih strategija.

III.5.4. Operativni rizik

- (1) Operativni rizik se kontroliše i umanjuje na nivou svih organizacionih jedinica Banke. Analizom prikupljenih podataka o gubicima po osnovu operativnih rizika preduzimaju se mjere koje imaju za cilj uvođenje efikasnijih i adekvatnijih kontrola. U tom cilju, procesi Banke se prate i unaprjeđuju kako bi se spriječilo ponavljanje gubitaka po osnovu operativnih rizika. Uvođenjem sistema samoprocjene operativnog rizika, Banka je podigla ovaj proces na viši nivo proaktivnom procjenom potencijalnih rizika.

III.5.5. Rizik zemlje

- (1) U cilju efikasne kontrole i umanjenja izloženosti riziku zemlje, Banka je razvila detaljan sistem limita izloženosti riziku zemlje kojim se upravlja na nivou Bankarske grupe (OTP Mađarska). U tom cilju, Banka izračunava maksimalne izloženosti prema određenim zemljama uzimajući u obzir sopstvena sredstva Banke, rejting rizika date zemlje i makroekonomski koeficijent zemlje koji pokazuje nivo ekonomskog razvoja i finansijske stabilnosti.
- (2) Detalji o metodologiji se mogu naći u Politici i proceduri za upravljanje rizikom zemlje.

III.5.6. Rizik kamatne stope iz bančine knjige

- (1) Banka kontroliše i umanjuje rizik kamatne stope iz bančine knjige tako što teži da uskladi sredstva osjetljiva na promjene kamatnih stopa sa obavezama osjetljivim na kamatnu stopu. U cilju minimiziranja rizika kamatne stope, Banka neće namjerno pokušavati da iskoristi određene trendove kamatnih stopa u cilju ostvarivanja profita.

IV. SOPSTVENA SREDSTVA

Sopstvena sredstva Banke, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala ("Službeni list CG ", br. 38/11, 55/12 i 82/17) iznose 96.381 hiljada eura na dan 31. decembar 2019. godine. Struktura sopstvenih sredstava je prikazana u narednoj tabeli.

SOPSTVENA SREDSTVA

Na dan 31. decembra 2019. godine

u hiljadama EUR

R. br.	Opis	Vrijednost
I/A	Osnovni elementi sopstvenih sredstava	
1.	Uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti	181.875
2.	Rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja	921
3.	Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanjem kreditnim rizikom u	(777)
4.	Iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9	660
5.	Ukupno (1+2+3+4)	182.679
I/B	Odbitne stavke pri izračunavanju osnovnog kapitala	
1.	Gubitak iz prethodnih godina	(41.064)
2.	Nematerijalna imovina (goodwill, licence, patenti, zaštitni znakovi, koncesije)	(3.616)
3.	Nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog uskladjivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti	-
4.	Nedostajuće rezerve	-
5.	Ukupno (1+2+3+4)	(44.680)
I/C	Osnovni kapital (osnovni elementi sopstvenih sredstava umanjeni za odbitne	137.999
II/A	Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital	
1.	Subordinisani dug	-
2.	Ukupno	-
II/B	Dopunski kapital koji se uključuje u sopstvena sredstva	-
IIIA	Sopstvena sredstva (osnovni kapital + dopunski kapital koji se uključuje u sopstvena sredstva) prije odbitnih stavki	137.999
III/B	Odbitne stavke od sopstvenih sredstava	
1.	Direktna ili indirektna ulaganja u drugu banku ili drugu kreditnu ili finansijsku instituciju u iznosu većem od 10% kapitala tih institucija	(41.618)
III/C	Ukupno odbitne stavke od sopstvenih sredstava	(41.618)
IV	Osnovni kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava	117.190
V	Dopunski kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava	(20.809)
VI	Sopstvena sredstva (IV+V)	96.381

V. POTREBNI KAPITAL I PROCJENA ADEKVATNOSTI KAPITALA

- (1) ICAAP je sveobuhvatan proces procjene adekvatnosti kapitala Banke koji će podržati konzistentnost njene poslovne strategije sa uspostavljenim sistemom upravljanja rizicima. Glavni cilj ICAAP je da unaprijedi odnos između profila rizika Banke, njenog upravljanja rizikom i nivoa kapitala u skladu sa poželjnim profilom rizika. ICAAP predstavlja sastavni dio procesa strateškog upravljanja Bankom.
- (2) S obzirom na veličinu i složenost poslovanja, kao i svoju poslovnu orijentaciju, Banka uglavnom koristi metodologiju definisanu od strane Centralne Banke Crne Gore za utvrđivanje potreba za kapitalom za značajne rizike kojim je Banka izložena. Metodologija koju je definisala Centralne Banke Crne Gore koristi se za procjenu potreba za kapitalom za sljedeće grupe rizika:
 -) Kreditni rizik
 -) Operativni rizik
 -) Tržišni rizik
 -) Rizik zemlje
- (3) Pored toga, Banka je napravila svoju sopstvenu metodologiju za procjenu potreba za kapitalom za rizik kamatne stope iz bančine knjige i rizik kreditne koncentracije.
- (4) Izvještaj o procjeni adekvatnosti kapitala Banka priprema mjesečno, na osnovu propisane metodologije Centralne Banke Crne Gore. Rezultat mjesečne procjene adekvatnosti kapitala se uključuje u mjesečno izvještavanje (MIS prezentacija) za izvršne direktore i Odbor direktora.
- (5) Kvartalna procjena adekvatnosti kapitala se u propisanoj formi šalje Centralnoj Banci Crne Gore u skladu sa propisima. U narednoj tabeli data je struktura potrebnog kapitala i koeficijent solventnosti.

POTREBA ZA KAPITALOM ZA NAVEDENE GRUPE RIZIKA
Na dan 31. decembra 2019. Godine

u hiljadama EUR

Red. br.	Opis	Vrijednost
I	Sopstvena sredstva Banke	96.381
1.	Osnovni kapital	117.190
2.	Dopunski kapital	(20.809)
II	Ukupno ponderisana bilansna aktiva	346.792
1.	Ponderisana bilansna aktiva	320.549
2.	Ponderisane vanbilansne stavke	25.583
3.	Iznos kojim se ublažavaju neg.i efekti na sopst. sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9	660
III	Potreban kapital za tržišne rizike	-
IV	Potreban kapital za operativni rizik	5.742
V	Potreban kapital za rizik zemlje	3.053
VI	Potreban kapital za ostale rizike	-
VII	Koeficijent solventnosti kapitala	23.67%

Minimalni nivo koeficijenta solventnosti definisan je Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka („Službeni list Crne Gore” br. 38/11,55/12 i 82/17) je 10%.

VI. KREDITNI RIZIK

VI.1. Definicija potraživanja u kašnjenju i nekvalitetne aktive (aktiva klasifikovana u kategoriju "C" ili niže)

- (1) Pri praćenju strukture i kvaliteta kreditnog portfolia i kreditnog rizika koji proizilazi iz kreditnog portfolia, banka je dužna da posebnu pažnju posveti nekvalitetnim kreditima. („Službeni list Crne Gore”, br. 022/12 od 23.04.2012, 055/12 od 02.11.2012, 057/13 od 16.12. 2013, 044/17 of 06.07.2017, 082/17 od 08.12.2017, 086/18 od 28.12.2018, 042/19 od 26.07.2019).
- (2) U skladu sa regulativom Centralne banke, nekvalitetnim kreditom smatra se kredit koji je banka primjenom kriterijuma za klasifikaciju aktive klasifikovala u klasifikacionu kategoriju "C", "D" i "E":
 1. Klasifikaciona grupa "C" – "substandardna aktiva" – sa podgrupama "C1" i "C2", u koju su klasifikovane stavke aktive za koje postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju njihovu otplatu;

2. Klasifikaciona grupa "D" – "sumljiva aktiva" u koju se klasifikuju stavke aktive za koje je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost dužnika, vrijednosti i mogućnost realizacije kolaterala, malo vjerovatna;
3. Klasifikaciona grupa "E" – "gubitak", u koju se klasifikuju stavke aktive koje će biti u potpunosti nenaplative, ili će biti naplaćene u neznatnom iznosu.
4. Banka je razvila sveobuhvatnu strategiju postupanja sa nekvalitetnim kreditima za period od tri godine i utvrdila godišnje operativne ciljeve vezane za smanjenje nivoa nekvalitetnih kredita. Glavni cilj kod upravljanja lošim plasmanima je da se poboljša kvalitet portfolija čime se smanjuju troškovi rizika i unapređuje ukupna finansijska pozicija i pozicija likvidnosti banke.

VI.2. Pregled procesa umanjenja vrijednosti i metodologija izdvajanja rezervacija

- (1) U skladu sa MSFI 9, tokom inicijalnog priznavanja, finansijski instrumenti moraju biti testirani na osnovu biznis modela i ugovorenih karakteristika novčanih tokova (SPPI test), na osnovu čega se određuje odgovarajući metod mjerenja vrijednosti tog finansijskog instrumenta, u skladu sa specifikacijom koju predviđa standard. Finansijski instrumenti mogu biti klasifikovani u sledeće kategorije:
 - Instrumenti koji se vode po amortizovanom trošku
 - Instrumenti koji se vode po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat
 - Instrumenti koji se vode po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha
- (2) Na osnovu osnovnog principa MSFI 9, Banka kalkuliše dvanaestomjesečni očekivani kreditni gubitak ili očekivani kreditni gubitak za cijeli životni vijek finansijskog instrumenta u zavisnosti od značaja promjene kreditnog rizika finansijskog instrumenta od njegovog početnog priznavanja. Za ove svrhe, Banka primjenjuje sljedeća tri nivoa obezvrijeđenja:
 - Nivo (stage) 1 – pokriva svu finansijsku aktivu u trenutku inicijalnog priznavanja i instrumente koji nemaju značajno pogoršanje kreditnog kvaliteta od trenutka inicijalnog priznavanja;
 - Nivo (stage) 2 – pokriva finansijske instrumente koji imaju značajno pogoršanje u kreditnom kvalitetu od trenutka inicijalnog priznavanja, ali ne postoji objektivni dokaz obezvrijeđenja po osnovu kreditnih gubitaka;
 - Nivo (stage) 3 - pokriva finansijske instrumente kod kojih postoji objektivni dokaz obezvrijeđenja.
- (3) Na svaki izvještajni datum, Banka vrši procjenu postojanja značajno povećanog kreditnog rizika u odnosu na datum inicijalnog priznavanja. Ukoliko nije došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika, Banka će vršiti priznavanje očekivanog kreditnog gubitka u narednih 12 mjeseci. Ukoliko se utvrdi značajno povećanje kreditnog rizika,

Banka će izvršiti priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka tokom čitavog vijeka trajanja finansijskog sredstva. Da bi izvršila tu procjenu, Banka upoređuje rizik neizvršenja obaveze u pogledu finansijskog sredstvu na datum izvještavanja sa rizikom neizvršenja obaveze u pogledu finansijskom sredstva na datum inicijalnog priznavanja.

- (4) Proces provjere umanjenja vrijednosti se sprovodi istovremeno na individualnom i grupnom nivou u zavisnosti od toga kojem statusu pripada finasijsko sredstvo I da li se smatra pojedinačno važnim.

VI.3. Procjena individualnog umanjenja vrijednosti

- (1) Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava sa statusom problematične aktive, koja se smatraju pojedinačno važnim, procjenjuje se individualno. Utvrđivanje iznosa umanjene vrijednosti podrazumjeva procjenu budućeg gotovinskog toka datog instrumenta, koji mora biti diskontovan korišćenjem efektivne kamatne stope za taj instrument, kako bi se izračunala njegova sadašnja vrijednost. Procjena budućeg gotovinskog toka se mora vršiti kroz dva ili više scenarija. Iznos umanjenja vrijednosti se zatim izračunava kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti (ugovoreni neizmireni iznos) kredita na datum pregleda i sadašnje vrijednosti instrumenta.

VI.4. Kolektivna (grupna) procjena umanjenja vrijednosti

- (1) Procjena umanjenja vrijednosti se takođe vrši za sredstva koja nisu ispunila kriterijume za individualnu procjenu, I za njih se vrši kolektivna procjena umanjenja vrijednosti.
- (2) U cilju kolektivne procjene umanjenja vrijednosti, finansijska sredstva treba grupisati na osnovu sličnih karakteristika kreditnog rizika koje pokazuju dužnikovu sposobnost da otplati sve dospjele iznose u skladu sa ugovorenim uslovima.
- (3) Ako se identifikuju finansijska sredstva bez značajno povećanog kreditnog rizika, rezervacije se izdvajaju na osnovu metodologije obračunavanja očekivanog gubitka u periodu od dvanaest mjeseci. Za instrumente kod kojih je identifikovan kreditni gubitak ili značajno povećanje kreditnog rizika priznaće se očekivani gubici tokom vijeka trajanja sredstva.

VI.4.1. Klasifikacija i mjerenje

- (1) MSFI 9 je uveo novi pristup klasifikaciji finansijskih sredstava na osnovu karakteristika gotovinskih tokova i poslovnog modela upravljanja konkretnim sredstvom. Banka priznaje finansijske obaveze po amortizovanom trošku osim u onim slučajevima kada standard nalaže drugačije, kada odabere opciju fer vrijednosti i prizna finansijski instrument po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

VI.4.2. Umanjenje vrijednosti

- (1) MFSI 9 je umjesto prethodnog modela nastalih gubitaka za koji je neophodno blagovremeno priznavanje kreditnih gubitaka uveo model očekivanih gubitaka. Prema ovom standardu, subjekti treba da obračunavaju očekivane kreditne gubitke od momenta prve identifikacije finansijskih instrumenata.
- (2) Za svrhe standarda MFSI 9, implementiran je novi model koji se sastoji od tri faze. Za klasifikaciju finansijskih instrumenata koristi se nova metodologija umanjenja vrijednosti sa ciljem da se utvrdi da li je kreditni rizik značajno povećan od inicijalnog priznavanja i identifikuju kreditna sredstva čija je vrijednost umanjena. Za instrumente kod kojih je identifikovan kreditni gubitak ili značajno povećanje kreditnog rizika priznavaće se očekivani gubici tokom vijeka trajanja sredstva.
- (3) Povećani kreditni gubici se identifikuju po pojedinačnim transakcijama na osnovu unaprijed definisanih uslova. Pored toga, procjena se vrši i na nivou portfolija. Ako se identifikuju sredstva bez značajno povećanog kreditnog rizika, rezervacije se izdvajaju na osnovu metodologije obračunavanja očekivanog gubitka u periodu od dvanaest mjeseci.
- (4) Za kupljena ili izvorno obezvređena finansijska sredstva, ista metodologija obračunavanja očekivanog gubitka tokom vijeka trajanja se proširuje da uključi kumulativne promjene očekivanih kreditnih gubitaka od početnog priznavanja.
- (5) Banka dodatno unapređuje svoje definicije upravljanja rizicima, procese i metodološke analize u skladu sa očekivanjima MFSI 9. Banka je počela da razvija metodologiju - koristeći model bodovanja ponašanja - za identifikaciju značajno povećanog kreditnog rizika i obračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka kroz primjenu parametara usklađenosti rizika sa MFSI 9.

VI.5. Prikaz izloženosti po različitim kategorijama

(1) U narednoj tabeli prikazane su izloženosti nakon računovodstvenog prebijanja i bez uzimanja u obzir efekata tehnika ublažavanja kreditnog rizika, kao i prosječan iznos izloženosti tokom perioda izvještavanja.

IZLOŽENOSTI PREMA KATEGORIJAMA

Na dan 31. decembra 2019. godine

u hiljadama EUR

Vrsta izloženosti	Bruto izloženosti ¹	Ispravka vrijednosti	Neto izloženosti	Prosječna neto izloženost
Kredit i potraživanja od banaka	37.934	-	37.934	3.161
Kredit i potraživanja od klijenata	493.238	15.938	477.300	39.775
- Finansijske institucije	4.484	292	4.192	349
- Nevladine organizacije	1.235	18	1.217	101
- Privredna društva	184.009	8.569	175.440	14.620
- Preduzetnici	534	35	499	42
- Fizička lica	197.521	4.512	193.009	16.085
- Kreditne kartice	2.895	156	2.740	228
- Država i državne institucije	102.560	2.356	100.203	8.350
- Regulatorna agencija	-	-	-	-
- Investicioni fondovi	-	-	-	-
Ukupno	531.172	15.938	513.234	42.936

(2) Banka je posvećena pružanju kompletne bankarske usluge fizičkim licima, preduzetnicima, malim, srednjim i velikim preduzećima. U tom smislu Banka najveći dio svojih operacija sprovodi u centralnom dijelu Crne Gore. Izloženost prema licima van teritorije Crne Gore u najvećoj mjeri se odnosi korespondentne račune preko kojih Banka obavlja plaćanja u inostranstvu.

¹ Bruto izloženost je zbir potraživanja po osnovu kredita, protestiranih garancija, forfetinga, komercijalnog faktoringa i potraživanja po osnovu kamata umanjenih za vremenska razgraničenja naknada.

NETO IZLOŽENOSTI PO GEOGRAFSKIM PODRUČJIMA
Na dan 31. decembra 2019. godine

u hiljadama EUR

Vrsta izloženosti	Crna Gora	Evropska unija	Ostale zemlje	Neto izloženosti
Kreditni i potraživanja od banaka	-	37.012	922	37.934
Kreditni i potraživanja od klijenata	471.569	205	5.526	477.300
- Finansijske institucije	4.192	-	-	4.192
- Nevladine organizacije	1.217	-	-	1.217
- Privredna društva	172.562	-	2.877	175.440
- Preduzetnici	499	-	-	499
- Fizička lica	190.255	176	2.579	193.009
- Kreditne kartice	2.641	29	70	2.740
- Država i državne institucije	100.203	-	-	100.203
- Regulatorne agencije	-	-	-	-
- Investicioni fondovi	-	-	-	-
Ukupno	471.569	37.217	6.448	516.234

NETO IZLOŽENOST PO REGIONIMA I OPŠTINAMA U CRNOJ GORI
Na dan 31. decembra 2019. godine

u hiljadama EUR

Region	Opština	Neto izloženost po opštinama	Neto izloženost po regionima
Centar	Cetinje	5.811	366.282
	Danilovgrad	3.612	
	Nikšić	18.499	
	Podgorica	338.360	
Jug	Bar	14.916	79.832
	Budva	12.069	
	Herceg Novi	22.932	
	Kotor	17.820	
	Tivat	8.030	
	Ulcinj	4.065	
Sjever	Berane	5.256	25.455
	Bijelo Polje	6.495	
	Kolasin	1.179	
	Mojkovac	2.636	
	Plav	112	
	Pljevlja	5.191	
	Rožaje	3.593	
	Žabljak	993	
Ukupno		471.569	471.569

IZLOŽENOSTI PREMA VRSTI DJELATNOSTI
Na dan 31. decembra 2019. godine

u hiljadama EUR

Vrsta izloženosti	Bruto izloženosti ²	Ispravka vrijednosti	Neto izloženosti
Kredit i potraživanja od banaka	37.934	-	37.934
Kredit i potraživanja od klijenata	493.238	15.938	477.300
- Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	5.929	107	5.822
- Vađenje ruda i kamena	1.992	37	1.955
- Prerađivačka industrija	3.068	116	2.952
- Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	-	-	-
- Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	244	5	239
- Građevinarstvo	27.262	804	26.458
- Trgovina na veliko i malo i popravka motornih vozila i motorcikala	70.258	6.212	64.046
- Saobraćaj i skladištenje	4.417	199	4.217
- Usluge smještaja i ishrane	64.221	1.028	63.193
- Informisanje i komunikacije	3.262	74	3.188
- Finansijska djelatnost i djelatnost osiguranja	5.513	322	5.191
- Poslovanje nekretninama	196	1	195
- Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	2.181	43	2.139
- Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	819	14	805
- Državna uprava i odbrana, obavezno socijalno	101.942	2.502	99.440
- Obrazovanje	32	-	32
- Zdravstvena i socijalna zaštita	159	1	158
- Umjetnost, zabava i rekreacija	211	3	208
- Ostale uslužne djelatnosti	183	2	181
- Fizička lica	195.362	4.363	190.999
- Nerezidenti	5.987	105	5.882
Ukupno	531.172	15.938	515.234

² Bruto izloženost je zbir potraživanja po osnovu kredita, protestiranih garancija, forfetinga, komercijalnog faktoringa i potraživanja po osnovu kamata umanjenih za vremenska razgraničenja naknada.

IZLOŽENOSTI PREMA PREOSTALOM DOSPIJEĆU
Na dan 31. decembra 2019. godine

u hiljadama EUR

Vrsta bruto izloženosti	do 1 godine	od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Kredit i potraživanja od banaka	37.934	-	-	37.934
Kredit i potraživanja od klijenata	50.287	151.626	291.325	493.238
- Finansijske institucije	1.057	3.428	-	4.484
- Nevladine organizacije	217	1.017	-	1.235
- Privredna društva	40.531	59.479	83.997	184.009
- Preduzetnici	65	469	-	534
- Fizička lica	6.027	47.091	144.404	197.521
- Kreditne kartice	1.936	960	-	2.895
- Država i državne institucije	454	39.182	62.924	102.560
- Regulatorna agencija	-	-	-	-
- Investicioni fondovi	-	-	-	-
Ukupno	88.221	151.626	291.325	531.172

REZERVE ZA NEKVALITETNU AKTIVU
Na dan 31. decembra 2019. godine

u hiljadama EUR

Opis	Nedospjela bruto izloženost	Dospjela neplaćena bruto izloženost	Ispravka vrijednosti
Izloženosti klasifikovana kao nekvalitetna aktiva	3.025	6.708	6.965

NEKVALITETNA AKTIVA PO GEOGRAFSKIM PODRUČJIMA
Na dan 31. decembra 2019. godine

u hiljadama EUR

Vrsta izloženosti	Nedospjela bruto izloženost	Dospjela neplaćena bruto izloženost	Ispravka vrijednosti	Neto izloženost	Regulatorne rezerve
Crna Gora	2.990	6.679	6.919	2.750	6.919
- C1	855	62	222	694	222
- C2	215	38	115	138	115
- D	182	81	93	170	93
- E	1.738	6.498	6.489	1.748	6.489
Ostale zemlje	35	29	46	17	46
- C1	6	1	3	4	3
- C2	-	-	-	-	-
- D	-	2	1	1	1
- E	29	26	42	12	42
Ukupno krediti i plasmani klijentima	3.025	6.708	6.965	2.767	6.965

PROMJENE U REZERVAMA ZA KREDITNA POTRAŽIVANJA
Na dan 31. decembra 2019. godine

u hiljadama EUR

Opis	Ispravka vrijednosti po osnovu kredita	Ispravka vrijednosti po osnovu izdatih garancija	Ispravka vrijednosti po osnovu potraživanja kamata	Ispravka vrijednosti po osnovu forfetinga	Ukupno
Stanje na dan 1. januar 2019. godine	14.453	-	791	1.498	16.742
Ispravke vrijednosti i rezervisanja u toku godine	(595)	-	311	(58)	(342)
Ispravke vrijednosti prodatih plasmana u toku	(142)	-	(33)	-	(175)
Otpisi ispravke vrijednosti	(277)	-	(10)	-	(287)
Ukupno	13.439	-	1.059	1.440	15.938

VII. STANDARDIZOVANI PRISTUP ZA PONDERISANJE IZLOŽENOST

- (1) Banka klasifikuje bilansne i vanbilansne izloženosti, osim izloženosti koje se oduzimaju od sopstvenih sredstava i izloženosti za koje se potrebni kapital izračunava primjenom metodologije za izračunavanje potrebnog kapitala za tržišne rizike, u kategorije i ponderiše ponderom rizika definisanim Odlukom o adekvatnosti kapitala. Banka ne koristi rejting eksternih institucija za izračunavanje pondera rizika pojedinih izloženosti.

PONDERISANA BILANSNA AKTIVA
Na dan 31. decembra 2019. godine

u hiljadama EUR

Opis ponderisane kategorije	Bruto izloženost	Rezervacije za rizik	Neto izloženost	Rizikom ponderisana izloženost
	1	2	3=1-2	4
Ponder rizika 0%	342.318	2.856	339.462	-
Ponder rizika 10%	-	-	-	-
Ponder rizika 20%	38.403	86	38.317	7.663
Ponder rizika 35%	25.283	286	24.997	8.749
Ponder rizika 50%	35.213	950	34.263	17.132
Ponder rizika 75%	158.030	1.205	156.825	117.619
Ponder rizika 100%	192.197	23.837	168.360	168.360
Ponder rizika 150%	-	-	-	-
Ponder rizika 350%	-	-	-	-
Ukupno rizikom ponderisana bilansna	791.444	29.220	762.224	319.523

PONDERISANA VANBILANSNA AKTIVA
Na dan 31. decembra 2019. godine

u hiljadama EUR

Opis ponderisane kategorije	Bruto izloženost	Rezervacije za rizik	Neto izloženost	Rizikom ponderisana izloženost
	1	2	3=1-2	4
Ponder rizika 0%	2.765.491	-	2.765.491	-
Ponder rizika 10%	-	-	-	-
Ponder rizika 20%	1.896	-	1.896	76
Ponder rizika 35%	-	-	-	-
Ponder rizika 50%	49.014	396	48.618	12.155
Ponder rizika 75%	-	-	-	-
Ponder rizika 100%	13.637	284	13.353	13.353
Ponder rizika 150%	-	-	-	-
Ponder rizika 350%	-	-	-	-
Ukupno rizikom ponderisana vanbilansna	2.830.038	680	2.829.358	25.584

POTREBA ZA KAPITALOM PO OSNOVU OSTALIH RIZIKA
Na dan 31. decembra 2019. godine

u hiljadama EUR

Opis potrebe za kapitalom	Bruto izloženost	Potreba za kapitalom
Potrebni kapital za opšti rizik dužničkih instrumenata (metod dospjeća)	-	-
Potrebni kapital za specifični rizik dužničkih instrumenata	-	-
Potrebni kapital za pozicijski rizik po osnovu pozicija u vlasničkim instrumentima	-	-
Potrebni kapital za rizik zemlje	30.527	3.053
Potrebni kapital za operativni rizik	-	5.742

VIII. OPERATIVNI RIZIK

- (1) Za svrhe izračunavanja minimalnih zahtjeva za kapitalom za operativni rizik, Banka koristi jednostavnu metodologiju defnisanu Odlukom Centralne Banke Crne Gore o adekvatnosti kapitala banaka.

IX. TEKUĆA ULAGANJA U AKCIJE PRAVNIH LICA

- (1) Banka je u skladu sa poslovnim modelom, izvršila reklasifikaciju hartija od vrijednosti koje su u prethodnom periodu evidentirane kao finansijskih sredstava koja se drže za trgovanje (VISA, Elektroprivreda Crne Gore i Lutrija Crne Gore), na hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat. Takođe, Banka je reklasifikovala akcije Centralne Depozitarne Agencije, Podgorica sa investicija u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala u klasu hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat.

HARTIJE OD VRIJEDNOSTI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALI UKUPAN REZULTAT Na dan 31. decembra 2019. Godine

u hiljadama EUR

Opis	Elektroprivreda AD Podgorica	Lutrija AD Podgorica	Montenegroberza AD, Podgorica	Centralno klirinško depozitar no društvo, AD Pogorica	SWIFT	Mastercard	VISA
Stanje na dan 1. januar 2019. godine	200	18	105	143	46	2.580	3.900
Priliv po osnovu prodaje tokom godine	-	-	-	-	-	(3.722)	(5.361)
Realizovani dobiti / gubici nakon umanjenje za 9% obaveza poreza na dobit (dio sveobuhvatne dobiti)	-	-	-	-	-	3.239	1.641
Nerealizovani dobiti / gubici	5	-	-	-	3	(2.200)	(327)
Efekti kursnih razlika	-	-	-	-	-	103	147
Stanje na dan 31. decembra 2019. godine	205	18	105	143	49	-	-

- (2) Banka je u oktobru 2019. godine prodala 15.670 akcija Mastercard-a, klase B i 8.466 akcije VISA International, klase C. U skladu sa MSFI 9, dobit po osnovu prodaje Banka je prikazala u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

X. IZLOŽENOST RIZIKU KAMATNE STOPE IZ BANČINE KNJIGE

- (1) Tokom 2019 godine, ročna struktura sredstava I obaveza osjetljivih na promjene kamatne stope bila je takva da bi nagla I značajna promjena kamatnih stopa imala negativan rezultat na neto prihode od kamata u kratkom roku.
- (2) Kvartalna testiranja na rizik nagle promjene kamatne stope od 2% su pokazala kontinuirano povećanje otpornosti Banke na negativan efekat u scenariju rasta kamata.
- (3) Struktura Bančine aktive i pasive osjetljive na promjenu kamatne stope bila je takva da je neto prihod od kamata bio većim dijelom zaštićen od malih do umjerenih promjena kamatnih stopa tokom 2019 godine.

XI. TEHNIKE UBLAŽAVANJA RIZIKA

XI.1. Politike i procedure za prihvatanje i upravljanje kolateralom

- (1) Politike i procedure vezane za upravljanje kolateralom su definisane u Propisu o procjeni kolaterala Banke.
- (2) Upravljanje kolateralom, kao tehnika ublažavanja rizika koju Banka koristi, je definisano sljedećim:
 -) prihvatljivom pravnom formom i vrstama kolaterala;
 -) kriterijumima koji se koriste prilikom procjene kolaterala po vrsti;
 -) pravnom primjenom;
 -) tehnikama procjene kolaterala;
 -) procjenom adekvatnosti kapitala;
 -) procedurama za upravljanje kolateralom u slučaju iznenadne promjene njegove vrijednosti, raspoloživosti ili primjenljivosti;
 -) praćenjem vrijednosti kolaterala
- (3) Propis o procjeni kolaterala definiše principe procjene kolaterala u CKB-u, kao i odgovornosti i nadležnosti organa u procesu procjene kolaterala. Propis pokriva sve segmente klijenata.
- (4) Svi isplaćeni krediti treba da se naplate prvenstveno iz poslovanja kompanije (gotovinskog toka), budžeta opštine ili dužnikovih prihoda.
- (5) Sekundarni izvor otplate duga je kolateral.
- (6) U slučaju bilo kakve negativne promjene u dužnikovoj sposobnosti otplate duga, Banka

kao faktore ublažavanja rizika prihvata one kolaterale koji su dovoljno likvidni, čija je vrijednost tokom vremena stabilna i koji se mogu realizovati u razumnom vremenskom roku.

XI.2. Opis osnovne vrste kolaterala

(1) Kolaterali prihvatljivi za Banku su:

-) gotovinski/novčani kolateral;
-) zaloga na pokretnu imovinu;
-) hipoteka na nepokretnosti;
-) drugi materijalni kolateral (polisa osiguranja itd.);
-) mjenica;
-) ovlašćenje za naplatu;
-) garancije, jemstva.

XII. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA

XII.1. Prva primjena MSFI 16 – Lizing

Na osnovu dopisa od Centralne Banke Crne Gore br. 03-937-1/2020 od 06.02.2020, Banka je priznala sljedeće promjene u bilansima na dan 01. januar 2020. godine.

1. januar 2020

Imovina sa pravom korišćenja	3.202
Obaveze po osnovu lizinga	3.265
Kumulativni uticaj koji se priznaje kao korekcija na kapital na datum prve primjene	(63)

U skladu sa gore pomentutim dopisom, Banka je imala opciju primjene modifikovanog retrospektivnog metoda, po MSFI 16.C5(b), koji podrazumijeva nekorigovane uporednepodatke i priznavanje kumulativnog efekta kao korekcije početnog bilansa kapitala na početku tekućeg perioda (datum početne primjene).

XII.2. COVID – 19 uticaj

Brzo širenje virusa Covid-19 i njegovi društveni i ekonomski efekti u Crnoj Gori, kao i na globalnom planu, mogu za posljedicu imati pretpostavke i procjene koje će zahtijevati revidiranje, a to može dovesti do materijalno značajnih korekcija knjigovodstvene vrijednosti sredstava i obaveza u toku naredne poslovne godine. U ovoj fazi Rukovodstvo nije u mogućnosti da pouzdano procijeni uticaj jer se novi događaji odvijaju iz dana u dan.

Pored navedenog, Centralna banka Crne Gore je na sjednici Savjeta 17. marta 2020. Godine donijela Odluku o privremenim mjerama za ublažavanje negativnih uticaja novogkoronavirusa na finansijski sistem ("Službeni list Crne Gore", br. 019/20 od 19.03.2020). („Odluka“) kojom se propisuje da korisnici kredita (pravna lica, fizička lica, preduzetnici i ostali korisnici kredita) odobrenih od strane banaka imaju pravo na moratorijum na otplatu kredita u trajanju do 90 dana. Rukovodstvo Banke nije u mogućnosti da procijeni eventualne efekte navedene Odluke na finansijske iskaze.

Dugoročno gledano, posljedice mogu uticati na obim plasmana, tokove gotovine i profitabilnost. Bez obzira na navedeno, na dan izdavanja ovih finansijskih iskaza Banka i dalje ispunjava svoje obaveze o roku dospijeca te stoga nastavlja da primjenjuje načelo stalnosti poslovanja kao računovodstvenu osnovu za sastavljanje finansijskih iskaza.

XIII. ZAVRŠNE ODREDBE

Javno objavljivanje podataka Banke za 2019 godinu stupa na snagu danom usvajanja od strane Menadžment komiteta.